

Minister
Zdrowia

ZPN.050.1.2025.KM
Warszawa, 24 stycznia 2025

Pan
Szymon Hołownia
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Marszałku,

w odpowiedzi na interpelację nr 6860 w sprawie podjęcia działań zapobiegających otyłości u dzieci i młodzieży, złożoną przez Pana Posła Henryka Smolarza i grupę innych posłów, uprzejmie proszę o przyjęcie poniższych wyjaśnień.

Ministerstwo Zdrowia planuje realizację szeregu działań dotyczących profilaktyki i leczenia otyłości, co znalazło swoje odzwierciedlenie w dokumentach o charakterze strategicznym. Pierwszym przykładem jest „Zdrowa Przyszłość. Ramy strategiczne rozwoju systemu ochrony zdrowia na lata 2021-2027, z perspektywą do 2030”, która ma charakter parasolowy dla systemu ochrony zdrowia. Wskazano w niej konieczność realizacji programów zdrowotnych dla kluczowych chorób przewlekłych o charakterze cywilizacyjnym, takich jak otyłość. Dodatkowo jako wyzwanie wymagające wsparcia wymieniono intensywną edukację zdrowotną, w tym programy interwencji behawioralnych w grupach ryzyka (otyłość, używki, siedzący tryb życia, narażenie na nadmierny stres). Ponadto, w mapie potrzeb zdrowotnych, która jest podstawą diagnostyczną dla wszystkich dokumentów o charakterze strategicznym w systemie ochrony zdrowia, przeprowadzono analizę tego zakresu w ramach części „Czynniki ryzyka i profilaktyka”. Na tej podstawie opracowano plany transformacji (krajowy i wojewódzkie). W pierwszym z nich uwzględniono działania z zakresu promowania prawidłowego sposobu odżywiania oraz zapobiegania nadwadze i otyłości. Z kolei w planach wojewódzkich, również założono działania w tym zakresie. Są one zróżnicowane w zależności od województwa, a

przykładowo jest to wdrażanie programów profilaktyki i promocji zdrowia, wykonywanie badań przesiewowych u osób otyłych, czy zwiększenie liczby dietetyków. Ostatecznie, działania związane ze zwalczaniem otyłości uwzględniono w dokumentach takich jak Narodowa Strategia Onkologiczna na lata 2020-2030¹ i Narodowy Program Zdrowia na lata 2021- 2025².

Odnosząc się do kwestii profilaktyki otyłości dzieci i młodzieży, pragnę zwrócić uwagę na dostępne bilanse zdrowia dzieci i młodzieży. Jednym z celów podstawowej opieki zdrowotnej jest zapewnienie świadczeniobiorcy edukacji w zakresie odpowiedzialności za własne zdrowie i kształtowanie świadomości prozdrowotnej. Ważnym elementem tej odpowiedzialności są działania profilaktyczne, w tym korzystanie z systematycznej, okresowej oceny stanu zdrowia dzieci i młodzieży w ramach badań bilansowych prowadzonych przez lekarza podstawowej opieki zdrowotnej. Bilanse zdrowia to wykonywane okresowo u każdego dziecka, kompleksowe przeglądy stanu zdrowia, połączone z oceną prawidłowości rozwoju. Dzięki systematycznemu wykonywaniu bilansów zdrowia jest możliwe wczesne wykrycie niepokojących objawów czy nieprawidłowości rozwoju oraz podjęcie właściwych kroków, zmierzających do poprawy zdrowia dziecka. Wsparciem dla rodziców dzieci w wieku szkolnym jest pielęgniarka środowiska nauczania i wychowania albo higienistka szkolna, która zgodnie z ustawą o opiece zdrowotnej nad uczniami, integruje działania wszystkich osób zaangażowanych w sprawowanie tej opieki. W ramach współpracy z rodzicami uczniów pielęgniarka albo higienistka szkolna m.in. przekazuje informacje o terminach i zakresie przysługujących im świadczeń profilaktycznej opieki zdrowotnej, a także wspiera ich w organizacji korzystania z takich świadczeń. W ramach współpracy i wymiany informacji między pielęgniarką szkolną a lekarzem podstawowej opieki zdrowotnej jest prowadzona karta profilaktycznego badania ucznia, w której wpisywane są wyniki badań przesiewowych wykonanych przez pielęgniarkę w szkole, a następnie wyniki badania lekarskiego (bilansu zdrowia), w szczególności dotyczące wzrastania i rozwoju ucznia, stanu odżywienia, dojrzewania płciowego, rozwoju psychospołecznego, funkcjonowania układów i narządów, stwierdzone problemy zdrowotne. W ramach bilansu zdrowia lekarz POZ przeprowadza m.in. badania przedmiotowe ze szczególnym uwzględnieniem oceny rozwoju fizycznego (pomiar: wzrostu i masy ciała), w tym określenie współczynnika masy ciała (Body Mass Index - BMI), prowadzi również poradnictwo w zakresie prozdrowotnego stylu życia. Jednocześnie uprzejmie informuję, że rozpoczęło się wdrażanie cyfryzacji dokumentacji medycznej pielęgniarki szkolnej, co usprawni wymianę informacji między

¹ M. P z 2020 r., poz. 189

² Dz. U. z 2021 r., poz. 642

pielęgniarką/higienistką szkolną a lekarzem POZ i rodzicami oraz przyczyni się do lepszego skoordynowania ich działań.

Niezależnie od powyższego informuję, że poprzez realizację Narodowego Programu Zdrowia na lata 2021-2025 (NPZ) prowadzone są inicjatywy mające na celu edukację zdrowotną oraz promowanie prozdrowotnego stylu życia. Jednym z celów operacyjnych NPZ jest profilaktyka nadwagi i otyłości.

W 2017 r., w ramach NPZ 2016-2020, zostało utworzone Narodowe Centrum Edukacji Żywieniowej. Działanie jest kontynuowane w ramach NPZ 2021-2025 i realizowane przez Narodowy Instytut Zdrowia Publicznego PZH-Państwowy Instytut Badawczy.

NCEŻ zajmuje się rozpowszechnianiem rzetelnej wiedzy w zakresie żywienia i zdrowego stylu życia, pozytywnej zmiany postaw i nawyków żywieniowych, co w konsekwencji przyczynia się do poprawy stanu zdrowia. Portal jest wiarygodnym i łatwo dostępnym źródłem wiedzy. Każdy zainteresowany poprawą swojego zdrowia i jakości życia ma dostęp do wyników najnowszych badań, szeregu artykułów edukacyjnych, materiałów wideo i wielu innych praktycznych narzędzi pomagających w zmianie nawyków na prozdrowotne. Wśród materiałów, które publikowane są na stronie NCEŻ znaleźć można wiele informacji poświęconych żywieniu dzieci i młodzieży – skierowanych zarówno do tej grupy odbiorców jak również do rodziców, nauczycieli oraz realizatorów żywienia zbiorowego. Na szczególną uwagę zasługują opracowane w ramach NCEŻ bezpłatne e-booki do pobrania ze strony <https://ncez.pzh.gov.pl/e-booki/> w tym m.in.:

- Żywnienie w przedszkolu w praktyce,
- 100 jadłospisów dla dzieci i młodzieży w wieku szkolnym,
- Obiady szkolne – 60 propozycji zbilansowanych zestawów obiadowych,
- Żywnienie w przedszkolu w praktyce- propozycja 30 zbilansowanych jadłospisów przedszkolnych,
- Zdrowy dzień przedszkolaka. Jak przedszkolak dba o zdrowie.

W ramach NCEŻ, w 2017 r. zostało uruchomione Centrum Dietetyczne Online (CDO, <https://ncez.pzh.gov.pl/poradnia/>). Działanie to wpisuje się zarówno w profilaktykę, jak i wsparcie żywieniowe w procesie leczenia. Z usług mogą korzystać zarówno osoby zdrowe w celu profilaktyki chorób zależnych od stylu życia, jak i chore, dla których dieta stanowi istotny element skutecznego leczenia. Konsultacja dietetyczna może mieć charakter indywidualny, a także rodzinny. Edukacja żywieniowa całej rodziny to kluczowy element w procesie zmiany nawyków żywieniowych, szczególnie wśród dzieci z otyłością. Spotkania mogą mieć charakter jednorazowej porady bądź długofalowej, bezpłatnej opieki.

Ponadto, poprzez realizację NPZ prowadzone są również szkolenia w zakresie promowania zasad zdrowego żywienia i aktywności fizycznej jako integralnej części zdrowego stylu życia. Osiągnięcie zadowalającego poziomu wiedzy w powyższym zakresie wśród uczestników szkoleń, utrwalanie wiedzy zdobytej podczas szkoleń, jak również stosowanie jej w praktyce to główna idea zadania. Szkolenia skierowane są do grup zawodowych zaangażowanych w działania na rzecz walki z nadwagą i otyłością: pracodawców, przemysłu spożywczego, menedżerów zdrowia, osób wykonujących zawody medyczne, nauczycieli, pracowników ochrony zdrowia, a także pracowników Państwowej Inspekcji Sanitarnej. Realizatorem zadania jest Narodowy Instytut Zdrowia Publicznego PZH - Państwowy Instytut Badawczy.

Jednym z działań edukacyjnych, opracowanym koncepcyjnie i realizowanym przez ekspertów NCEŻ, które promuje wiedzę o zasadach zdrowego żywienia wśród dzieci i młodzieży szkolnej oraz osób odpowiedzialnych za przygotowywanie posiłków dla dzieci w jednostkach systemu oświaty, są warsztaty edukacyjno-kulinarne.

Edukacja kulinarna to jedna ze skuteczniejszych metod nauki zasad zdrowego żywienia wśród społeczeństwa, która łączy zarówno wiedzę, jak i praktykę. Takie działania wpisują się w profilaktykę nadwagi i otyłości oraz innych chorób zależnych od stylu życia.

Kolejnym działaniem edukacyjnym kierowanym do całych rodzin, jest cykliczny konkurs „Rodzinna Akcja: Zdrowa Rywalizacja”. Ma on na celu promowanie prozdrowotnych nawyków żywieniowych i aktywności fizycznej wśród wszystkich członków rodziny. Inicjatywa ta ma zachęcić do zwiększenia świadomości na temat zdrowego stylu życia i jego wpływu na zdrowie, a w efekcie trwałej zmiany nawyków żywieniowych na zdrowsze.

Ponadto, w zakresie NPZ na lata 2021-2025 Instytut Matki i Dziecka realizuje zadanie: Monitorowanie, wczesna diagnoza i interwencja w zakresie występowania nadwagi i otyłości oraz podwyższonego ciśnienia tętniczego krwi w populacji dzieci. W ramach zadania został opracowany program „Przybij Piątkę” skierowany do uczniów klas I-III oraz ich rodziców. Jego nadrzędnym celem jest ograniczenie ryzyka nadwagi, otyłości i podwyższonego ciśnienia tętniczego krwi u dzieci w wieku wczesnoszkolnym i poprawa zachowań zdrowotnych dzieci poprzez zapoznanie z rekomendacjami w zakresie zdrowego stylu życia.

Odpowiadając na pytanie nr 3 uprzejmie wyjaśniam, że w ramach 1 Celu Operacyjnego NPZ dotyczącego profilaktyki nadwagi i otyłości urzędy administracji centralnej (w tym organy administracji centralnej) wydatkowały w:

- 2021 r. - 134,1 mln zł,
- 2022 r. - 88,21 mln zł,

- 2023 r. - 267,6 mln zł

Jednocześnie należy zauważyć, że wiele zadań, związanych z przeciwdziałaniem nadwadze i otyłości, podejmowanych przed administracją centralną (w tym jednostki Państwowej Inspekcji Sanitarnej) to działania statutowe, realizowane w ramach zadań własnych Instytucji, gdzie nie wskazano kosztów realizacji tych zadań.

Ponadto, zgodnie z art. 12 ustawy z dnia 11 września 2015 r. o zdrowiu publicznym (Dz. U. z 2024 r. poz. 1670) organy administracji rządowej, z wyłączeniem wojewody, agencje wykonawcze oraz inne państwowe jednostki organizacyjne uczestniczące w realizacji zadań z zakresu zdrowia publicznego przekazują ministrowi właściwemu do spraw zdrowia, do 30 kwietnia każdego roku, roczną informację o zrealizowanych lub podjętych w ubiegłym roku zadaniach z zakresu zdrowia publicznego. Z kolei jednostki samorządu terytorialnego przekazują właściwemu wojewodzie, do 31 marca każdego roku, roczną informację o zrealizowanych lub podjętych w ubiegłym roku zadaniach z zakresu zdrowia publicznego. Z uwagi na powyższe, dane za rok 2024 nie są jeszcze dostępne w ramach ww. obowiązku sprawozdawczego.

W odniesieniu do kosztów świadczeń medycznych na rzecz dzieci z rozpoznaniem głównym otyłość (E65, E66) w ramach ambulatoryjnej opieki specjalistycznej należy podkreślić znaczący wzrost nakładów w ostatnich latach. Szczegółowe dane zawiera poniższa tabela.

Zakres świadczeń	2021	2022	2023	2024 (styczeń-listopad)
02.1008.001.02 ŚWIADCZENIA W ZAKRESIE CHOROÓB METABOLICZNYCH	112 154	187 285	923 671	1 030 888
02.1008.401.02 ŚWIADCZENIA W ZAKRESIE CHOROÓB METABOLICZNYCH- ŚWIADCZENIA PIERWSZORAZOWE	116 165	87 607	333 800	401 062
02.1009.001.02 ŚWIADCZENIA W ZAKRESIE RZADKICH WRODZONYCH WAD METABOLIZMU U DZIECI	10 108	22 279	22 967	23 800
02.1009.401.02	6 555	8 491	8 484	5 818

ŚWIADCZENIA W ZAKRESIE RZADKICH WRODZONYCH WAD METABOLIZMU U DZIECI- ŚWIADCZENIA PIERWSZORAZOWE				
02.1021.001.02 ŚWIADCZENIA W ZAKRESIE DIABETOLOGII DLA DZIECI	226 201	328 452	457 048	458 486
02.1021.401.02 ŚWIADCZENIA W ZAKRESIE DIABETOLOGII DLA DZIECI- ŚWIADCZENIA PIERWSZORAZOWE	131 789	174 543	240 202	227 618
02.1031.001.02 ŚWIADCZENIA W ZAKRESIE ENDOKRYNOLOGII DLA DZIECI	1 025 302	1 589 771	2 226 555	2 229 006
02.1031.401.02 ŚWIADCZENIA W ZAKRESIE ENDOKRYNOLOGII DLA DZIECI- ŚWIADCZENIA PIERWSZORAZOWE	405 786	555 977	660 929	629 904
OGÓŁEM	2 034 060	2 954 405	4 873 656	5 006 583

Na koniec pragnę zwrócić uwagę, że uchwałą nr 26/2024 z dnia 15 listopada 2024 r. Rady do spraw Zdrowia Publicznego powołany został Zespół do spraw przeciwdziałania otyłości. Uchwała dostępna jest na stronie Ministerstwa Zdrowia pod adresem: <https://www.gov.pl/web/zdrowie/rada-do-spraw-zdrowia-publicznego>. Zgodnie z uchwałą, do Zadań Zespołu należą:

- przeprowadzenie analizy systemu ochrony zdrowia w zakresie przeciwdziałania otyłości,
- wypracowanie propozycji rozwiązań w zakresie zmniejszenia liczby osób z chorobą otyłościową w Polsce,

- wypracowanie propozycji rozwiązań w odpowiedzi na problemy osób z chorobą otyłościową w Polsce.

Pierwsze posiedzenie Zespołu odbyło się 27 listopada 2024 r.

Z wyrazami szacunku
z upoważnienia Ministra Zdrowia
Wojciech Konieczny
Sekretarz Stanu
/dokument podpisany elektronicznie/